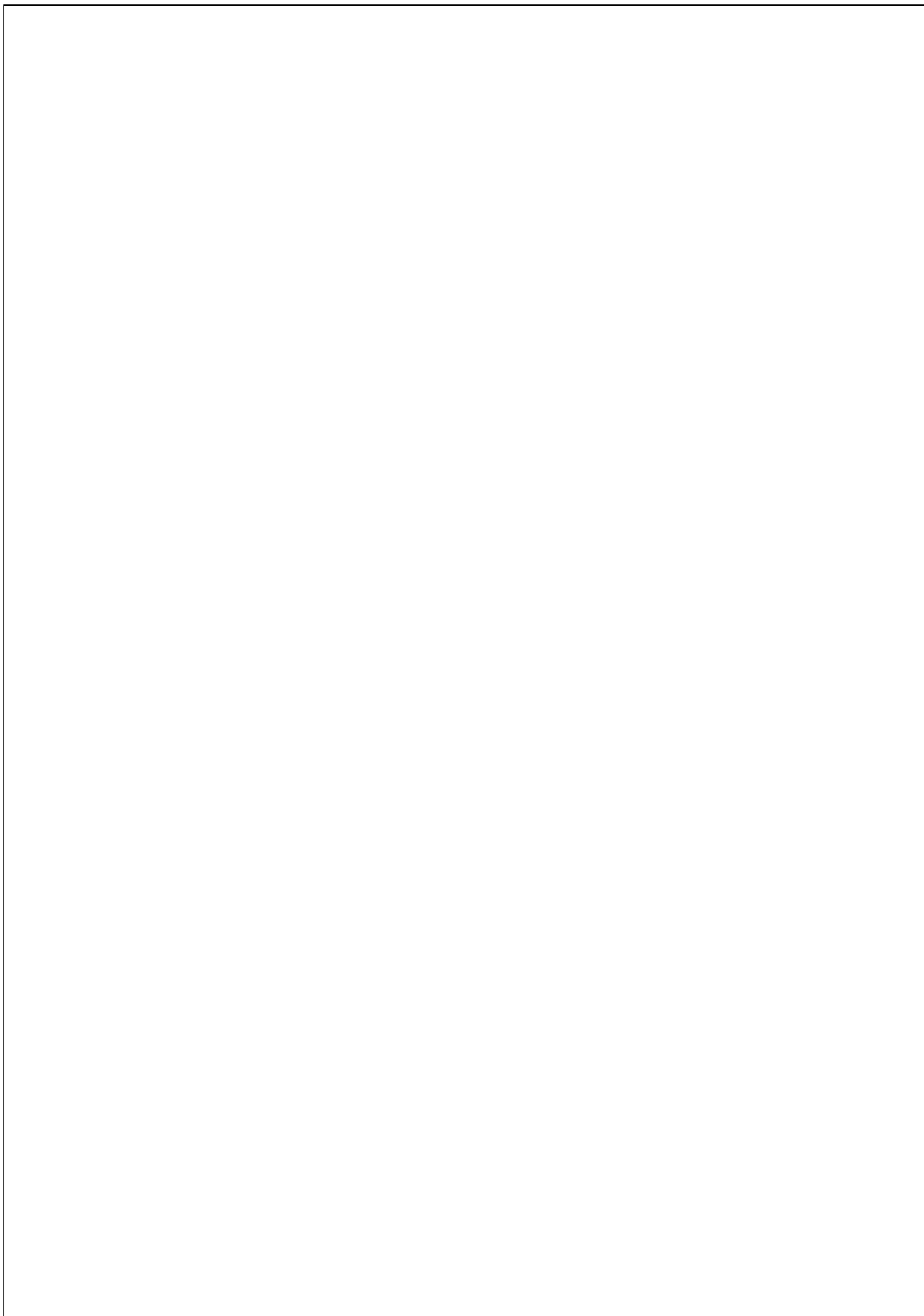

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/239920,W-holdzie-niezlomnemu-generalowi-Stanislawowi-Maczkowi.html>
01.04.2026, 20:01

W hołdzie niezłomnemu generałowi Stanisławowi Maczkowi

31 marca 2026 r., w 134. rocznicę urodzin gen. broni Stanisława Maczka jego imię nadano sali konferencyjnej rzeszowskiego Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej. W wydarzeniu wzięli udział wnuczka generała Karolina Maczek-Skillen i zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski.

31.03.2026

[gen. Stanisław Maczek Reipublicae Memoriae Meritum](#)

Pancerniacy generała Stanisława Maczka zapisali wspaniałą kartę w historii polskiego oręża. W ramach operacji „Totalize” uczestniczyli w okrążeniu 7. Armii niemieckiej i jej zniszczeniu w kotle pod Falaise, wyzwolali Belgię i Holandię, by po 283 dniach walk zakończyć działania wojenne zdobyciem niemieckiej bazy Wilhelmshaven. Dowódcę 1. Dywizji Pancernej upamiętniliśmy w Rzeszowie, nadając jego imię sali konferencyjnej.

Podczas uroczystości zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski zaznaczył, że naszym zadaniem jest przypominać Odyseję Wolności żołnierzy generała Stanisława Maczka. Przytoczył również jedną z dewiz 1. Dywizji Pancernej:

– „Pancerz nie chroni tchórzliwego serca” – to kwintesencja tego, kim byli żołnierze Wojska Polskiego i żołnierze 1. Dywizji Pancernej generała Maczka. To odwaga, rycerskość, a także umiłowanie wolnej i niepodległej Polski, które nieśli przez wiele lat po roku 1939.

Zastępca prezesa IPN uhonorował brązowym medalem Reipublicae Memoriae Meritum Stowarzyszenie Rodzin 1. Polskiej Dywizji Pancernej. Odznaczenie przyznawane jest za wybitne zasługi w działalności publicznej i społecznej dla upamiętniania historii Narodu Polskiego w latach 1917–1990 oraz wspieranie Instytutu Pamięci Narodowej w działalności edukacyjnej, naukowej i wydawniczej. Wręczył również pamiątkowe ryngrafy Karolinie Maczek-Skillen, wnuczce gen. broni Stanisława Maczka oraz Joannie Wielgat, prezes Stowarzyszenia Rodzin 1. Polskiej Dywizji Pancernej.

Zaprezentowaliśmy także grę planszową „Czarna Dywizja”, przygotowaną przez rzeszowski Oddział IPN. Opowiada ona historię walk 1. Dywizji Pancernej w latach 1944–1945. Uczestnicy wydarzenia mogli również wysłuchać rozmowy, w której uczestniczyli: wnuczka generała Karolina Maczek-Skillen, zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski i dyrektor rzeszowskiego Oddziału IPN dr hab. Dariusz Iwaneczko.

W hołdzie niezłomnemu generałowi Stanisławowi Maczkowi - Rzeszów, 31 marca 2026. Fot. Dariusz Skrzyniarz (IPN)

W hołdzie niezłomnemu generałowi Stanisławowi Maczkowi - Rzeszów, 31 marca 2026. Fot. Dariusz Skrzyniarz (IPN)

W hołdzie niezłomnemu generałowi Stanisławowi Maczkowi - Rzeszów, 31 marca 2026. Fot. Dariusz Skrzyniarz (IPN)

* * *

Stowarzyszenie Rodzin 1. Polskiej Dywizji Pancernej od wielu lat aktywnie działa na rzecz zachowania pamięci o bohaterach i wydarzeniach związanych z działalnością 1. Polskiej Dywizji Pancernej, jednej z najważniejszych wielkich jednostek Wojska Polskiego walczących o wolność Polski i Europy w czasie II wojny światowej. Dzięki ich wysiłkom, historia tej formacji jest nie tylko pielęgnowana wśród rodzin i potomków żołnierzy, ale także szeroko propagowana w społeczeństwie polskim.

Stowarzyszenie nie tylko organizuje spotkania, wykłady i konferencje naukowe, ale także współpracuje z Instytutem Pamięci Narodowej w ramach różnych projektów badawczych i edukacyjnych. Wspólnie z IPN, Stowarzyszenie brało udział w projektach mających na celu upamiętnienie walk i ofiary żołnierzy 1. Dywizji, co znacząco przyczynia się do rozwijania świadomości historycznej w Polsce.

Stowarzyszenie utrzymuje i pielęgnuje kontakty z kombatanami i ich rodzinami, organizując pomoc i wsparcie, co jest ważnym elementem pracy społecznej na rzecz środowiska kombatanów. Otacza także opieką groby weteranów 1. Polskiej D. Panc., wspierając tym ustawowe zadania IPN.

* * *

Szlak bojowy 1. Dywizji Pancernej gen. Stanisława Maczka upamiętnia projekt Instytutu Pamięci Narodowej „Szlaki Nadziei, Odyseja Wolności”. Ma on na celu upamiętnić wysiłek zbrojny Polskich Sił Zbrojnych podczas II wojny światowej oraz losy ludności cywilnej ewakuowanej z ZSRS wraz z armią gen. Andersa.

Podczas II wojny światowej polscy żołnierze walczyli na wszystkich jej frontach w obronie

godności i wolności oraz w imię solidarności z innymi zniewolonymi narodami. Chcemy przypomnieć bohaterские czyny naszych lotników w Bitwie o Anglię, zapomnianych polskich żołnierzy spod Tobruku, Narwiku czy Monte Cassino.

Projekt planowany jest na lata 2022–2026, obejmuje swym zasięgiem ponad 50 państw na całym świecie i jest przykładem polityki historycznej skierowanej do trudnego, wymagającego odbiorcy. Odbiorcy, który nie wie nic, albo niewiele o historii Polski. Często też posiada jej bardzo przekłamany, zdeformowany przez różne środki przekazu, obraz.

Przez tytułowe „szlaki nadziei” należy rozumieć zbiorowe peregrynacje obywateli polskich w latach II wojny światowej – o charakterze zarówno wojskowym, jak i cywilnym – którym przyświecała myśl o przywróceniu wolności Polsce i światu zniewolonym przez III Rzeszę i jej sojuszników, związane z działalnością legalnych władz Rzeczypospolitej.

* * *

Dariusz Iwaneczko: Oddany świętej sprawie Ojczyzny. Generał Stanisław Maczek (1892–1994)

Podczas spotkania z Janem Pawłem II w Watykanie usłyszał od Papieża: „A, generał Maczek, kawał naszej historii”.

Stanisław Maczek urodził się 31 marca 1892 r. w Szczercu k. Lwowa. Jego ojciec Witold Maczek (Maček) miał chorwackie korzenie. Jako urzędnik sądownictwa austro-węgierskiego trafił do Galicji, gdzie poznał Annę Czerną z polskiej rodziny ziemiańskiej. Stanisław miał brata bliźniaka – Franciszka i dwóch młodszych braci, Jana i Karola. Witold spolonizował się i w domu panowała patriotyczna atmosfera.

Stanisław od najmłodszych lat, głównie za sprawą matki, interesował się polską historią i literaturą. Często wakacje spędzał w Wielkich Oczach k. Lubaczowa, u wuja Karola Czernego. Ojciec, po zakończeniu kariery sędziowskiej, przeniósł się z rodziną do Drohobycza, gdzie prowadził kancelarię adwokacką. W 1910 r. Stanisław uzyskał w drohobyckim gimnazjum maturę.

Humanistyczne pasje i wojna

Stanisław poszedł na Politechnikę Lwowską, ale po pierwszym semestrze przeniósł się na Uniwersytet Lwowski, gdzie podjął studia filozoficzne i polonistyczne. Jego rodzina również zamieszkała we Lwowie.

Atmosfera panująca w rodzinie, studia i działalność w Związku Strzeleckim, którego był członkiem od 1912 r., niewątpliwie ukształtowały jego intelekt, stosunek do drugiego człowieka i wpłynęły na szerokie humanistyczne zainteresowania. Nie mógł jednak rozwijać swoich pasji i dokończyć studiów z powodu wybuchu wojny w 1914 r.

Został zmobilizowany i skierowany do odbycia rocznego przeszkolenia oficerów rezerwy armii cesarsko-królewskiej. Służył w niej do zakończenia wojny. Od połowy 1915 r. przydzielony do elitarnego 2 pułku tyrolskiego „Kaiserjaeger” walczył na południowo-wschodnim froncie (Pokucie). Pod koniec lipca trafił z pułkiem na front włoski nad rzekę Isonzo (Socza). Od jesieni 1916 do początku 1918 r. dowodził kompanią w walkach w Alpach Wschodnich i w walkach na

przełęczą Coe został ranny w nogę.

Rekonwalescencję wykorzystał na dokończenie studiów we Lwowie. W lipcu 1918 r. powrócił na front w okolice południowego Tyrolu, a pod koniec października opuścił szeregi armii i przez Wiedeń udał się do Krakowa. Dotarł tam 13 listopada.

Lotna kompania szturmowa w walce o Lwów

Trwały wówczas boje o Lwów, w którym przebywała rodzina por. Maczka. Nie miał konkretnego przydziału, więc sam, w cywilnym ubraniu, podążał w kierunku Lwowa. Tak udało mu się dotrzeć do Krosna, gdzie zorganizował ochotniczą kompanię i stanął na jej czele. 15 listopada został przyjęty do odradzającego się Wojska Polskiego.

Jego krośnieński oddział otrzymał zadanie pójścia z odsieczą do Lwowa. W okolicach Ustrzyk Dolnych i Chyrowa walczyli przeciw oddziałom Ukraińskiej Armii Halickiej. Na dworcu kolejowym w Ustrzykach Dolnych przejęli wojskowy pociąg ukraiński z czterema działami – i atakiem na bagnety zdobyli miasto. Później opanowali węzeł kolejowy w Chyrowie i zajęli Felsztyn.

Lotna kompania szturmowa pod dowództwem Maczka zasłużyła sobie na miano doborowego oddziału 4. Dywizji Piechoty. Sam Stanisław Maczek zyskał popularność jako niekonwencjonalny i pomysłowy dowódca, który manewruje skutecznie w górskim terenie. Generał Franciszek Aleksandrowicz, dowódca 4 DP, żegnając go specjalnym rozkazem, napisał prorocze słowa:

„Z odejściem por. Maczka traci dywizja jednego z najdzielniejszych i najwybitniejszych oficerów. Jego nazwisko będzie w historii polskiej złotymi literami wypisane”.

29 listopada 1919 r. por. Maczek został oddelegowany do Oddziału Operacyjnego Sztabu Frontu Wołyńskiego. Wprawdzie przeniesienie było przejawem wyróżnienia, ale Maczek lepiej czuł się w roli dowódcy liniowego niż oficera sztabowego.

6 sierpnia 1920 r. objął dowództwo nad sformowanym przez siebie batalionem szturmowym w sile 400 ludzi w ramach 1 Dywizji Jazdy płk. Juliusza Rómmla i wyruszył z Jarosławia pod Żółkiew. Tam walczył z oddziałami Kozaków 1 Armii Konnej Budionnego. Mianowany na stopień kapitana, po zakończeniu szlaku bojowego 23 października 1920 r. został odznaczony Krzyżem Srebrnym Orderu Wojennego *Virtuti Militari* V klasy, a 25 maja 1921 r. Krzyżem Walecznych.

Służba Ojczyźnie w Wojsku Polskim

Ten niezwykle intensywny okres służby wojskowej przerwał Stanisławowi Maczkowi możliwość rozwijania zainteresowań z okresu studiów. Niewątpliwie mógł mieć satysfakcję i poczucie dobrze spełnionego obowiązku wobec Ojczyzny, ale stanął wówczas na rozdrożu życiowym – kontynuować karierę wojskową czy też przejść do cywila i realizować inne aspiracje.

Miał ogromny potencjał i doświadczenie. W działaniach wojennych stracił wszystkich braci, a jednak coś musiało zaważyć na jego decyzji, skoro ostatecznie postanowił wybrać służbę oficera w Wojsku Polskim.

Z uwagi na opiekę nad rodzicami w podeszłym wieku, jako jedyny pozostały przy życiu syn, poprosił o przydział do garnizonu lwowskiego. Tam służył przez kilka lat na różnych stanowiskach. 26 stycznia 1922 r. w wieku 30 lat otrzymał mianowanie na stopień majora.

[Czytaj artykuł Dariusza Iwaneczki *Oddany świętej sprawie Ojczyzny. Generał Stanisław Maczek \(1892-1994\)* na portalu przystanekhistoria.pl](#)

* * *

Polecamy materiały IPN:

- [Radosław Poboży: Generał Stanisław Maczek – niezłomny dowódca i bohater wojenny](#)
- [Jerzy Kirszak: Najskuteczniejszy polski dowódca w II wojnie światowej. Generał Stanisław Maczek \(1892-1994\)](#)
- [Ryszard Sodel: Wyzwolenie Bredy przez 1. Dywizję Pancerną](#)
- [Mirosław Surdej, Pancerz i odwaga. Szlak 1 Dywizji Pancernej gen. Stanisława Maczka](#)
- [Johannes Vande Voorde, Dirk Verbeke, Zapomniani bohaterowie. Śladami polskich wyzwolicieli: z Arramanches do Wilhelmshaven](#)
- [Komiks: Wojenna odyseja Antka Srebrnego 1939-1945. Zeszyt 7. Kierunek Wilhelmshaven 1945 r.](#)
- [Broszura: Generał broni Stanisław Maczek \(1892-1994\)](#)
- [Elementarna wystawa biograficzna poświęcona gen. Stanisławowi Maczkowi](#)
- [Dyskusja wokół książki „Zapomniani bohaterowie” – o losach żołnierzy gen. Maczka](#)
- Zobacz [film ze spotkania generała Stanisława Maczka z jego byłymi żołnierzami](#), którzy odwiedzili go w Edynburgu w 1992 r. z okazji 100. urodzin

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Rzeszów

Rzeszów

Stanisław Maczek

Uroczystości